

دو وقف نامه از سلطان حمید میرزا ناصر الدوّله*

(موقوفات سلطان آباد عراق)

سید حسن حسینی (اصل)

الدوّله فیروز میرزا، است. وقف در سند شماره ۱۳ شش دانگ قریبة دهچال واقع در سلطان آباد عراق (اراک) را به همراه دو مزرعه کوکیر و امامزاده، که هر دو به قریبة مزبور تعلق دارند، و املاک دیگری مانند قریبة علی توتل (از مزارع قریبة سیران) که به تصریح سند، وقف خود آنها را آباد کرده است و ملک طلق ایشان بوده، و نیز شش دانگ کامل قنات قراسوکه منبع آن قریبة دهچال است با تمامی متعلقات شرعیه و عرفیه برای آسایش و رفاه حال زائران و مؤمنانی که قصد زیارت عتبات عالیات دارند وقف کرده است؛ به این شرط که این مؤمنان شیعه اثنی عشری باشند. وقف در سند شماره ۲ شش دانگ کامل مزرعه و قنات ناصری واقع در سلطان آباد عراق را با تمامی متعلقات و ملحقات آن، وقف نهر نجف می‌کند تا همیشه این نهر معمور و از آب آن ساکنان و زوار عتبات عالیات استفاده کنند.

در تیر ماه ۱۳۸۴ به اتفاق والد محترم، محقق عالیقدر، حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سید احمد حسینی اشکوری، توفیق سفر به عتبات عالیات دست داد. در نجف اشرف، در ملاقات با حجت الاسلام جناب آقای سیدمهدي خرسان، وی از وجود دو وقف نامه مهم خبر دادکه سال های مديدة است در نزد ایشان است. والد محترم از ایشان خواستند تا برای چاپ و انتشار آنها اجازه فرمایند از این اسناد تصویری گرفته شود. ایشان نیز در کمال لطف و گشاده رویی این پیشنهاد را پذیرفتند. متن کامل این اسناد اینک پیش روی شماست.

هر دو سند به صورت طومار و بروی پارچه و به خط نستعلیق خوش نوشته شده است. وقف، شاهزاده قاجار سلطان حمید میرزا ملقب به ناصر الدوّله فرزند نصرت عتبات عالیات استفاده کنند.

پوشاک اسلامیات فرنگی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي وقف حبة قلوبنا على جنة عرفانه وواعدنا بحبه مقاعد جنانه ومواقف رضوانه، والصلوة والسلام على الواقع بباب رسالته خير وقوف، المعصوم بتأييده عن الخطأ والصَّرْفَ محمد الذي به يرزق الله العباد ويُرفع به البلاء عن البلاد، وعلى آله الذين هم يتولون أمره وينظرون ويعرّفون قدره.

بعد الحمد والصلوة وقف مؤيد وحبس مخلد صحيح شرعى فرمودند تقريراً إلى الله و طلبًا لمرضاته تعالى حضرت مستطاب اشرف امجد اسعد والا آقای ناصر الدولة العلیه سلطان حمید میرزا - دام اجلاله العالی - همگی وتمامی موازی شش دانگ کامل قریة دهچال واقعه در بلوك شراه من محال سلطان آباد عراق راکه مستغنى از تحديد است با جميع متعلقات شرعیه وعرفیه از اراضی و صحاری و منابع و مجاري المیاه که از رو دخانه شراه دارد و بناء و بنگاه و اشجار و مراعع و مرباض و کلمای يتعلق بها و ينسب اليها مع موازی شش دانگ کامل مزرعة کوکیر و شش دانگ کامل مزرعة امام زاده که هر دو تعلق دارند به قریة مزبوره با جميع توابع ولو احق، سوی قنات با غ دهچال که وقف نیست و ملک طلق حضرت والا است، و موازی شش دانگ کامل طاحونة واقعه در قریة مزبوره با کافه ملحقات و منضمات از آلات حجریه وخشبیه وحدیدیه و غيرها به انضمام موازی یک درب کاروانسرای واقعه در قریة دهچال مع ما يتعلق بها و موازی پنج دانگ و یک طسوج شایع کامل از کل قریه على توتل که از مزارع قریة سیران است و حضرت والا خود آباد فرموده اند و غنی از تحديد است، مع جميع ما يتعلق بها بقدر

الحصه، و موازى شش دانگ کامل رشتة قنات قراسوکه حضرت والا خود اساحه فرموده‌اند ومنبع آن در قریه دهچال است با تمام متعلقات شرعیه و عرفیه مع مجاری سهم آبی که از رودخانه و نهر سیران به جهت شرب قریه علی توتل می‌آید، مع همگی تمامی سهمی که از مزرعه ساری محمد به جهت مرتع دواب سکنه علی توتل معین و مقرر است، مع متعلقات و مضافات بر کافه فرقه محققه ناجيۃ اثنی عشریه - کشف الله عنهم البأساء والضراء ورفع عنهم سحائب الآلاء والعماء - که متولی شرعی آتی ذکره کاروانسرای مزبور را پیوسته به تصرف عابرين وزائرین قبور ائمه طاهرين - سلام الله عليهم اجمعين - دهد که منزل نمایند چنانکه تاکنون هم در آن منزل می‌کرده‌اند و هر چه دلان دارکاروانسرادر هرسال به عنوان اجاره یا مصالحة منافع یا اجرت المثل با تعارف به ازاء تصرف در حجرات دلان حسب اقضاء صوابید متولی به مقتضی رعایت غبطه وقف می‌دهد، باید متولی شرعی آن را صرف روضه خوانی و ذکر مصائب حضرت سید الشهداء - سلام الله عليه - نماید در هر جا و هر قسم صلاح دید منوطاً برآیه بدون وضع حق التولیه و النظارة و سایر مخارج، و این کاروانسرای را حضرت والا قبل از این به نهج مرقوم وقف فرموده‌اند. و اما محصلو و نماء و منافع سایر اعيان موقوفه را باید متولی همه ساله ضبط وربط نموده، او لاً مؤونه زراعات هر قدر که موجب آبادی و تکثیر مداخل ملک می‌شود، و همچنین نفقه قنوات و حقوق مباشرين و ضباط محصلو به هر قسم که متولی بارعایت صرف وقف صلاح داند، و مالیات و عوارض دیوانیه و سایر مخارج لازمه که در اعيان موقوفه از قنوات و طاخونه و غيرها ضرور می‌شود به طریقی که معمول و متعارف است در همان قری و مزارع اخراج نماید، و مابقی را همه ساله به مصارف مسطورة ذیل برساند، و تفصیل مصارف آن است که خود حضرت والا مadam الحیات چون تولیت را با خود قرار داده‌اند همه ساله منافع و مداخل موقفات را - بعد از وضع آنچه ذکر شد - تمام‌ا در مطلق وجوهات منوطاً برآیه العالی صرف فرمایند، و متولی بعد از ایشان در هر زمان کائناً من کان باید همه ساله بعد از وضع آنچه مرقوم شد دو عشر از بقیه منافع را او لاً اخراج نماید و یک عشر و نیم را حق التولیه و خاص خود داند و نصف عشر دیگر را به عنوان حق النظارة به ناظر شرعی وقف مزبور دهد، و ثانیاً همه ساله از مابقی سالی مبلغ ده تومان نقد رایج که هر تومانی ده عدد ریال ناصری و هر ریالی بیست و چهار نخدود که یک مثقال صیری است - نقره است - و قیمت آن یک هزار دینار رایج خزانه می‌باشد اخراج نماید، و بیست جلد قرآن خریده و وقف بر طایفة ناجیۃ مؤمنین متشرعين اثنی عشریه نماید و ده جلد آن را به صلحاء و مؤمنین مشرفین در مشاهد مشرفه بددهد بالمكان و تیسر، و ده جلد دیگر را بددهد به مؤمنین و مقدسین ساکن در غیر مشاهد متبرکه به هر کس صلاح داند منوطاً برآیه و اگر رسانیدن ده جلد مزبور به مشرفین مشاهد از برای متولی صعوبت داشته باشد، آن ده جلد رانیز به صلحاء و مؤمنین واقفین در غیر اماکن متبرکه بددهد که تلاوت نمایند و ثواب این وقف را شار روح والدین ماجدین حضرت واقف نماید، و ثالثاً همه ساله از مابقی منافع، سالی مبلغ سی تومان نقد به وصفی که مرقوم شد مع مقدار شش صدم من غله به وزن تبریز که دو ثلث گندم و ثلث آن جو باشد نقل قریه دهچال بددهد به شخص مؤمن متشرع با امانت وکفایتی، او را در قرب کاروانسرای دهچال و سایر اعيان موقوفه مسکن دهد که مهم امکن در آنجا حاضر باشد و در حفظ اعيان موقوفات و تعمیر و اصلاح آنها و ایصال سهام و حقوق زوارکه مرقوم می‌شود اهتمام و مراقبت نماید، و باید این شخص غیر از مباشرين و ضباط محصلو باشد و تعیین این شخص با ناظر موقفات مزبوره است و ان شاء الله شخصی باتقوی و مسئله‌دان و باکفایت معین فرماید، و اگر در عصری از اعصار ریال نباشد یا باشد و وزن یا قیمت آن کم یا زیادتر از این وزن و مبلغ باشد متولی رعایت قیمت این زمان را کند، یعنی پولی دهد که قیمت آن معادل قیمت پول این زمان باشد به عبارت اخري معادل سیصد هزار دینار رایج خزانه نقد دهد و همچنین در ده تومان سابق به نحو مرقوم معمول دارند، وبعد از اخراج آنچه ذکر شد مابقی از منافع و مداخل موقفات را همه ساله بر هشت سهم متساوی قسمت نماید، یک سهم را خرج روضه خوانی در مشاهد متبرکه و خریدن کفش به جهت زوار عتبات عاليات نماید به این طور که او لاً دوازده نفر روضه خوان متدین متشرع که ذکر احاديث معتبره نمایند و از ذکر ضعاف اخبار محترز باشند اجیر

نمایند که پیوسته معمور و محل عبور باشد و **الا** تمام این سهم را یا آنچه از تعمیر جسر زاید آید در آن سال هرگاه لازم شد خرج تعمیر و مرمت رباط دهچال نمایند و **الا** تمام این سهم یا آنکه زاید از تعمیر جسر و رباط را در آن سال خرج آبادی سایر اعیان موقوفات نمایند که موجب تکثیر منافع آن گردد با ملاحظه **الا** لزم فالآنم، و باید خرج قنات قراسو را که متعلق است به علی توتل در این صورت مقدم دارند بر سایر رقبات موقوفات، و اگر در سالی اصلًا تعمیر و خرج در هیچ یک از جسر و رباط و سایر رقبات لازم نشود یا آنکه بعضی از این سهم کفایت کند باید متولی تمام این سهم را یا قادر زاید از تعمیر راضم به شش سهم بعد نماید و به مصارف آتیه برساند، و هرگاه در یکی از سالات خرابی کلی در قنات قراسو پدید آید یا آنکه به کلی خراب و منسد الماء شود باید تمام این سهم را مع شش سهم بعد خرج کنند تا قنات قراسو آباد شود و اگر این هفت سهم در یک عام کفایت آبادی آن را نکند دو سال خرج کنند و هکذا آباد شود، و اگر در یکی از سالین به واسطه طغیان رودخانه یا زیادتی باران یا اعلت دیگر در رباط یا جسر خرابی کلی به هم رسد یا به کلی منهدم شوند و سهمی که از برای تعمیر معین شده کفایت ننماید باید از شش سهم بعد ضمیمه این سهم نموده تعمیر یا تجدید بناء نمایند، و اگر بعض شش سهم کفایت نکند تمام را خرج نمایند، و اگر در یک سال هفت سهم کفایت نکند در دو سال یا بیشتر خرج نمایند تا کفایت کند و زوار بتوانند در رباط منزل و از جسر به آسانی عبور نمایند، و احیاء قنات قراسو در صورتی که طاغیه و خراب شود مقدم است بر تعمیر جسر و تعمیر جسر مقدم است بر تعمیر رباط، و اگر بعد از فراغ از اتمام تعمیر یا تجدید بنا در آن سال چیزی از سهم هفتگانه زاید آید یا اصلًا تعمیر و مرمتی لازم نشود و تمام این هفت سهم باقی ماند باید متولی آن را برشش سهم متساوی تقسیم نماید: چهار سهم آن را صرف و خرج زواری نماید که به عزم زیارت عتبات عالیات در آن رباط یا خارج آن رباط منزل می‌کنند به این قسم که از بابت این چهار سهم مزبوره گندم و جو و کاه مهیا نموده تسليم شخص امین سابق الذکر نماید که به اطلاع مباشر آن قریه که از جانب متولی است از اول ماه ذیقعدة الحرام آن سال تا پانزده روز متوالی زائرین واردین بر آنچه را به قدر کفایت یک شبانه روز نان به خود آنها و کاه و جو به حیوان آنها بدهد بلا عرض و بدون مطالبه زوار، و اگر زائری حیوان خود را به کرايبة زائرین داده باشد در این صورت او و حیوانش رانان و کاه و جو بدهند، حقی نیست **الا** آنکه شخص مکاری حیوان خود را به کرايبة زائرین داده باشد در این صورت او و حیوانش رانان و کاه و جو بدهند، و این انفاق مختص به وقت ذهاب زوار است نه ایاب، و قدری دیگر از این چهار سهم را متولی منوطاً برایه از برای اعانت فقراء وضعفاء زوار منظور دارد که هرگاه در میان زوار وقت رفتن کسی لباس و کفش نداشته باشد لباس و کفش مناسب وقت از تابستانی و زمستانی به او ببخشد و نیز قدری از بابت این چهار سهم منوطاً برایه از برای اعانت فقراء پیادگان زوار منظور دارد که هرگاه زائری از پیاده رفتن عاجز ماند و خوف این باشد که هلاک شود در وقت رفتن یک رأس الاغ که بی عیب و نقص و با قوه و طاقت باشد که اهل بصیرت تصدیق نمایند که زائر را به مقصد می‌رساند به زائر مفروض تمليک نماید و قصد استرداد ننماید، و اگر زائری مريض باشد و رفتن او به وطن با تعبات متعدد یا متعسر باشد او را پرستاری نموده دوا و غذا بدھند تا بهتر شود، و هر گاه محتاج به حیوان باشد الاغی به وصف مزبور به او ببخشند خواه در وقت ذهاب باشد یا ایاب، و اگر زائری در آن نواحی زخم برداشته باشد یا دزدان لباس او را بردہ باشند و قادر بر معالجه و تحصیل لباس نباشد مهما امکن او را مداوانموده و لباس بخشنند و اگر حیوان لازم داشته باشد یک رأس الاغ به صفت مزبور به او تمليک نمایند، و هرگاه زائری در آن محل فوت شود و چیزی از خود نداشته باشد که کفایت کفن و دفن او را نماید او را کفن و دفن نمایند، و تعیین این مصارف که از بابت چهار سهم مرقوم شد با متولی و ناظر و منوط به رأی ایشان و قائم مقام شرعی ایشان است، و شخص امین سابق الذکر باید کمال مراقبت نماید که زائری گرسنه و حیوان او بی کاه و جو نماند، و یک سهم دیگر را متولی منوطاً برایه تقسیم نموده قدری را بدھد تبرعاً به بعض از صلحاء و مؤمنین و تمنا کند که هر یک از ایشان به قصد نیابت حضرت واقف در هر روز یا هر شب یک جزو و یا نیم جزو از قران تلاوت نماید و یک صد مرتبه صلووات بر محمد و آل اطهار آن بزرگوار - صلووات الله عليهم اجمعین - بفرستند و مهمما امکن ترک

نکنند، وقدری را بدهد تبرعاً به بعضی از مؤمنین و تمناکنده در شب‌ها و روزهای جمعه و لیالی قدر و سایر ایام و شب‌های متبوعه از دور یا نزدیک به قصد نیابت حضرت والا زیارت نمایند خاتم انبیاء -صلی الله علیه و آله- و ائمه طاهرين و حضرت فاطمه زهراء و شهداء کربلا -سلام الله علیهم- را، و مهما امکن زیارات را ترک نکنند، و اگر متولی صلاح داند به قدری از این سهم از کتب احادیث و اخبار ائمه اطهار -سلام الله علیهم- خریداری نموده وقف نماید بر کافه شیعه اثنی عشریه و به طالبین بدهد تا منتفع شوند، و اگر صلاح داند از بعض این سهم اعانت از اهل و ایتام مؤمنین نماید و در ماه رمضان المبارک افطار الصائمین و اطعم مساکین نماید، و اگر صلاح داند تمام این سهم را در مطلق وجهه بر صرف نماید مختار است، و در صورتی که چهار سهم سابق در سالی از سال‌ها کفایت مصارف زوار را نکند مختار است که این سهم یا بعض آن را به انضمام چهار سهم مذبور صرف زوار نماید چنانچه مرقوم شد، و یک سهم دیگر را همه ساله منوطاً برآیه قسمت نماید، قدری از آن را بدهد تبرعاً به چند نفر از مؤمنین و متشرعنین و تمناکنده روانه عتبات عالیات شده بعد از تشرف به قصد نیابت حضرت والا ائمه طاهرين را زیارت نمایند، وقدری از آن را بدهد تبرعاً به حاج باتقوی و تمناکنده از برای حضرت واقف حججه میقاتیه به جای آورند یا آنکه هفت شوط طوف با نماز طوف هر یک را که متولی معین نماید و هم در مدینه طبیه -زاد الله شرفها- زیارت حضرت خاتم المرسلین -صلوات الله علیه و آله- و زیارات حضرت فاطمه و ائمه بقیع -سلام الله علیهم- بجای آورند، و اگر از بابت این سهم بعد از خرج مذکورات چیزی زاید آید متولی آن را در مطلق وجهه بر صرف نماید.

و شرط شد اگر در بعض از سنوات به واسطه موانع حاج و زوار از تشرف بیت الله الحرام و عتبات عرش درجات ممنوع شوند و متولی از صرف سهام چهارگانه در مصارف زوار و نایب گرفتن برای زیارات مشاهد مشرفه معذور شود چهار سهم را به انضمام سهم اخیر که مجموع پنج سهم باشد جمیع و مطلق در وجهه بر صرف نماید به این قسم که تمام آن را در کربلا معلی به اطلاع عالمی عامل و متقی و مشرف در آن آستان صرف فقراء شیعه از فرقه متشرعة اثنی عشریه نماید و مهما امکن صرف زواری نماید که در کربلا معلی یا نجف اشرف یا کاظمین باشند و ایشان را لباس و مخارج دهند، و نیز شرط شد که اعیان موقوفه را زیاده از سه سال به اجاره یا مصالحة منافع و نماء و مداخل نه به عقد واحد و نه به عقود متعدده ندهند الا در صورت اقتضاء ضرورت از جهت صلاح وقف که بدی از آن نباشد مثل آنکه اعیان موقوفه خراب و مسلوب المتفuge شود و اساحه آن توقف بر اجاره زائد بر زمان مذکور داشته باشد با ملاحظه صرفه و غبطة وقف، و اینکه به طول زمان ملک از تصرف وقف بیرون نرود، و هم شرط شد که هرگاه در هنگام صرف مصارف محصول و منافع موقوفات عاید نشده باشد متولی مأذون است که قرض نماید و مصارف را معوق نگذارد و زمان حصول محصول موقوفات از منافع قرض را اداء نماید، و شرط است که املاک و منافع آن را به رهن ندهند و هرگاه فرعی از برای قرض لازم شود و ناچار گردد به طور متعارف و معمول فرع قرض را لزکلیه سهام بدنه و تصریح آنکه در باب سهم آبی که از رودخانه سیران و نهر آن به جهت شرب علی توتل جدا می‌شود و مخصوص زراعت علی توتل است چون بسیاری از اوقات به واسطه طغیان آب قنات قریه مزبوره احتیاج به آن ندارد هرگاه متولی صلاح داند آن را به شرب دهد به شرط آنکه هر وقت زراعت علی توتل محتاج به آن شود بازگذارند، پس اختیار آن سهم آب در شرب دادن و اجاره دادن زمین آن و مصالحة نمودن منافع و نماء منابع آن در صورت عدم احتیاج با متولی است به هر نحو صلاح داند چنان کند تصرفی در آن ننمایند که از وقفیت بیرون رود.

و تولیت وقف مزبور مفوض است به نفس نفیس حضرت والا مadam که حیات دارند و باید به هیچ وجه من الوجه مدام الحیات چیزی از مداخل و نماء اعیان موقوفات به جهت معاش خویش برندارند نه به عنوان حق التولیه و نه از جهت دیگر، بلکه باید منافع و مداخل املاک موقوفه را بعد از وضع مایلزم وضعه چنانکه سابق بر این ذکر شد در وجهه بر صرف و خرج فرمایند، و پس از ارتحال ایشان تولیت مفوض است به اکبر اولاد ذکور خود ایشان و اگر اکبر اولاد ذکور ایشان صغیر باشد مدام که صغیر

است رتق و فتق امور موقوفات مرجع است به سرکار شوکت مدار عالی آقای سلطان محمد خان داماد حضرت واقف که به اطلاع نواب علیه حاجیه شاهزاده خانم والدۀ خود که متعلقة حضرت والا است به مراتب مسطوره در وقف عمل نمایند، اگر نواب علیه زوج اختیار نفرموده باشدند والا اطلاع نواب علیه شرط نیست و بعد از بلوغ ورشد اکبر اولاد به او واگذارند، و اگر اکبر اولاد ذکور ایشان خدای نخواسته مجnoon یا به سفاهت مقرن باشد به حدی که همه کس بر جنون یا سفاهت آن گواهی دهند - نه آنکه اهل قرض امر را برقی از قضات مشتبه نمایند - در این صورت تولیت مفوض است به ولد ذکوری که تالی اکبر باشد، و در صورتی که در میان طبقه اولی مطلقًا اولاد ذکور نباشد تولیت مفوض است به اکبر اولاد ذکور از طبقه ثانیه و هکذا هلمّ جرّاً، و اگر در میان مطلق اولاد حضرت واقف ذکوری نباشد تولیت مفوض است به نواب علیه عالیه، صیغه مرضیه حضرت واقف متعلقة سرکار شوکت مدار اجل عالی آقای سلطان محمدخان، وبعد از ایشان مفوض است به اکبر اولاد ذکور ایشان، و با عدم ذکور به اکبر اولاد انانث ایشان و هکذا نسلّاً بعد نسل.

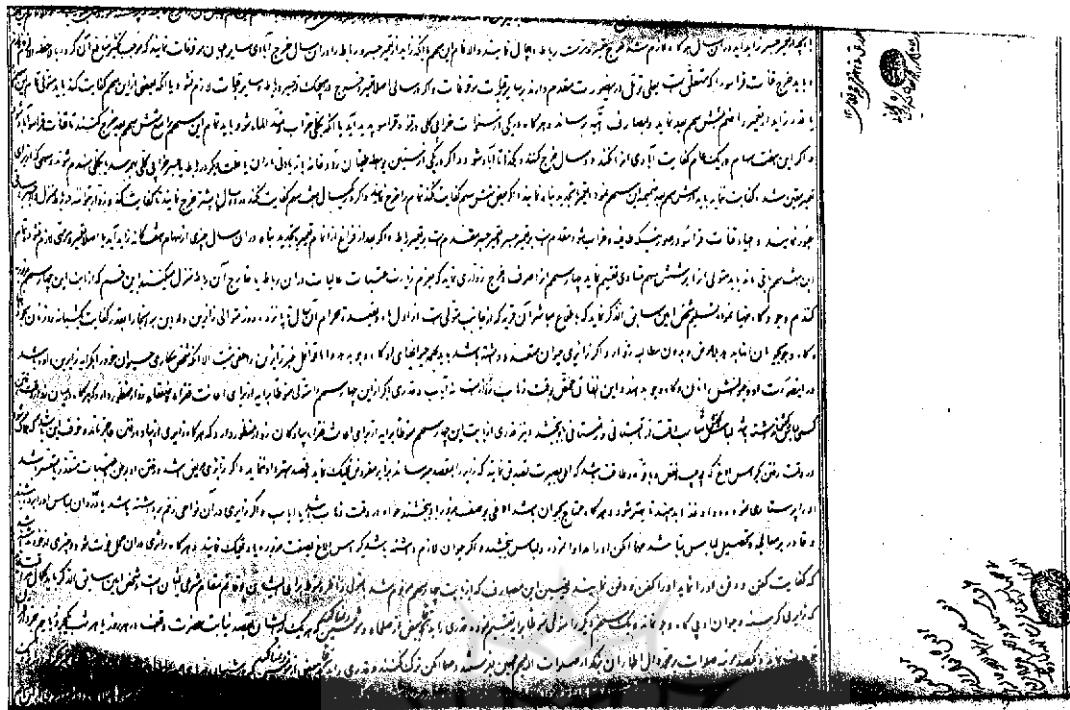
و اگر خدای نخواسته از نواب عالیه متعالیه اولادی نباشد تولیت مفوض است به سرکار نواب کامیاب والا امیرزاده آزاده نصرة الدولة عبدالحسین میرزا - دام اقباله - برادر صلبی حضرت واقف، وبعد از ایشان به اکبر اولاد ذکور ایشان، و با عدم ذکور به اکبر اولاد انانث ایشان، و با عدم اولاد از ایشان مطلقًا مفوض است به اکبر اولاد ذکور حضرت مستطاب اشرف ارفع امجد اسعد والا بندهگان شاهزاده فرمانفرما فیروز میرزا - مد ظله العالی - و با عدم اولاد ذکور از ایشان مفوض است به اکبر اولاد ذکور از انانث ایشان، و با عدم ذکور مطلقًا به اکبر اولاد انانث ایشان در هر طبقه و مرتبه‌ای که باشد نسلّاً بعد نسل، و با انفرض اولاد ایشان - ولن ینفرضوا ابداً - تولیت مفوض است به عالمی عامل و متقدی که در کربلا معلّی مشرف و متوطن و مشهور به اورعیت باشد و نظارت موقوفات مرفومات بعد از رحلت حضرت واقف مفوض به جناب مستطاب شرایع مآب عالی آقای حجۃ الاسلام حاج سید محمد باقر مجتهد عراق - سلمه الله تعالى - می‌باشد، و با فقد آن جناب مفوض است به عالمی عامل که در عراق متوطن و از سایر علماء آنجا اشهر به ورع و تقوی و ملاذ و مرجع انام آن ولایت باشد.

وصیغه شرعیه مشتمله بر جمیع شرایط صحت و لزوم و محتویه بر تمامی شروط و قیود مرفومه من البدایه الى النهایه جاری شد و تخلیلیه يداز تمامی رقبات مزبورات فرموده به تصرف وقف دادند و بعد از این، تصرفات آن حضرت در اعیان معینه به عنوان تولیت است و این وقف را هشت وقف‌نامه معتبره ممهوره است که مفاد همه یکی است و تطابق با یکدیگر دارند و هر نسخه‌ای در جایی و نزد شخصی علی التفصیل ضبط است: یک نسخه در نجف اشرف در خزانه مبارکه حضرت امیر المؤمنین علی بن ایطاب - علیه صلوات الله الملك الغالب - و یک نسخه در کربلا معلّی در خزانه مبارکه حضرت سید الشهداء - سلام الله عليه - و یک نسخه در مشهد مقدس در خزانه حضرت علی بن موسی الرضا - علیه آلاف التحیة و الثناء - و یک نسخه در سلطان آباد عراق خدمت جناب مستطاب شرایع مآب عالی آقای حجۃ الاسلام حاج سید محمد باقر مجتهد عراق - سلمه الله تعالى - و یک نسخه در خدمت وزارت اوقاف در دارالخلافة طهران **، و یک نسخه ضبط کارگزاران حضرت واقف موفق - ادام الله تعالى اجلاله - و یک نسخه خدمت سرکار نواب کامکار والا امیرزاده نصرة الدولة العلیه عبدالحسین میرزا - دام مجده العالی - و یک نسخه خدمت نواب عالیه حاجیه شاهزاده خانم حرم محترمه حضرت واقف - دامت خدارتها - و قفا صحیحاً شرعیاً جازماً لازماً «فمن بدأه بعد ما سمعه فانما ائمه على الذين يبتلونه» و کان وقوع ذلك في يوم العرفة من سنة (۱۳۰۰) ثلاثة بعد الألف من الهجرة.

وقف‌نامه صحیح است و به تصرف وقف داده شد و مشتمل است وقف‌نامه‌ها بر هشت نسخه که در فوق ذکر شده.

[سجع مهر بیضوی شکل: [ناصر الدولة]]

[سجع مهر بیضی شکل:] «محمد بن کریم»

۱۲. بسم الله الرحمن الرحيم

تشرفت باستماع اقراره أدام الله تعالى أيام شوكته
بالوقف وتخلية اليد في ۲۲ شهر ذي الحجة الحرام من

.۱۳۰۰ شهر سنة

[سجع مهر دایر مشکل:] «على ولی الله»

۱۳. مقرب الخاقان میرزا مهدی خان کلانتر کرمان.

[سجع مهر چهارگوش:] «محمد مهدی الشریف»

۱۴. مقرب الخاقان سلیمان خان سرتیپ کرمانی.

[سجع مهر بیضی شکل:] «سلیمان الشریف»

۱۵. مضمون مسطور متن في ۲۲ شهر ذی حجه قوى

نیل - ۱۳۰۰ - مقرب الخاقان میرزا محمد علی خان لشکر
نویس کرمانی

[سجع مهر بیضی شکل:] «رب نجني بمحمد و على»

۱۶. هو، بسم الله الرحمن الرحيم

چهار لفظ «تبرعاً» و چهار عبارت «و تمنا کند» را
اقل عباد بین سطور متن به خط خود اضافه کرده محال
القاء شبهه وقف بر نفس نباشد و صریح باشد در آنکه
والنسخ ثمان في ۲۲ شهر ذی الحجه الحرام سنة ۱۳۰۰.

و من غيره بعد ما سمعه فعلیه لعنة الله والملائكة والناس

اجمعین و الكتاب على ثمان نسخ .

[سجع مهر بیضی شکل:] «عبدہ الراجی ابو جعفر

محمد ابن احمد »

۸. بسم الله الرحمن الرحيم

قد وقع تمام ما زیر حرره الاخر محمد حسن الحسینی .

[سجع مهر بیضی شکل:] «عبدہ محمد حسن الحسینی»

۹. بسم الله وله الحمد

نعم قد صح وقوع ما رقام من الواقع الموفق سلمه الله

تعالى وانا المذنب الجانی زین العابدین المازندرانی .

[سجع مهر بیضی شکل:] «عبدہ الراجی زین العابدین»

۱۰. بسم الله الرحمن الرحيم

حضرت والا از قرار متن اقرار فرمودند. نواب آقای

حاجی موسی خان قاجار کرمانی

[سجع مهر بیضی شکل:] «موسی الشریف»

۱۱. بسم الله الرحمن الرحيم

قد اقر دام عزه بالوقف وتخلية اليد على النهج المزبور عندي
والنسخ ثمان في ۲۲ شهر ذی الحجه الحرام سنة ۱۳۰۰.

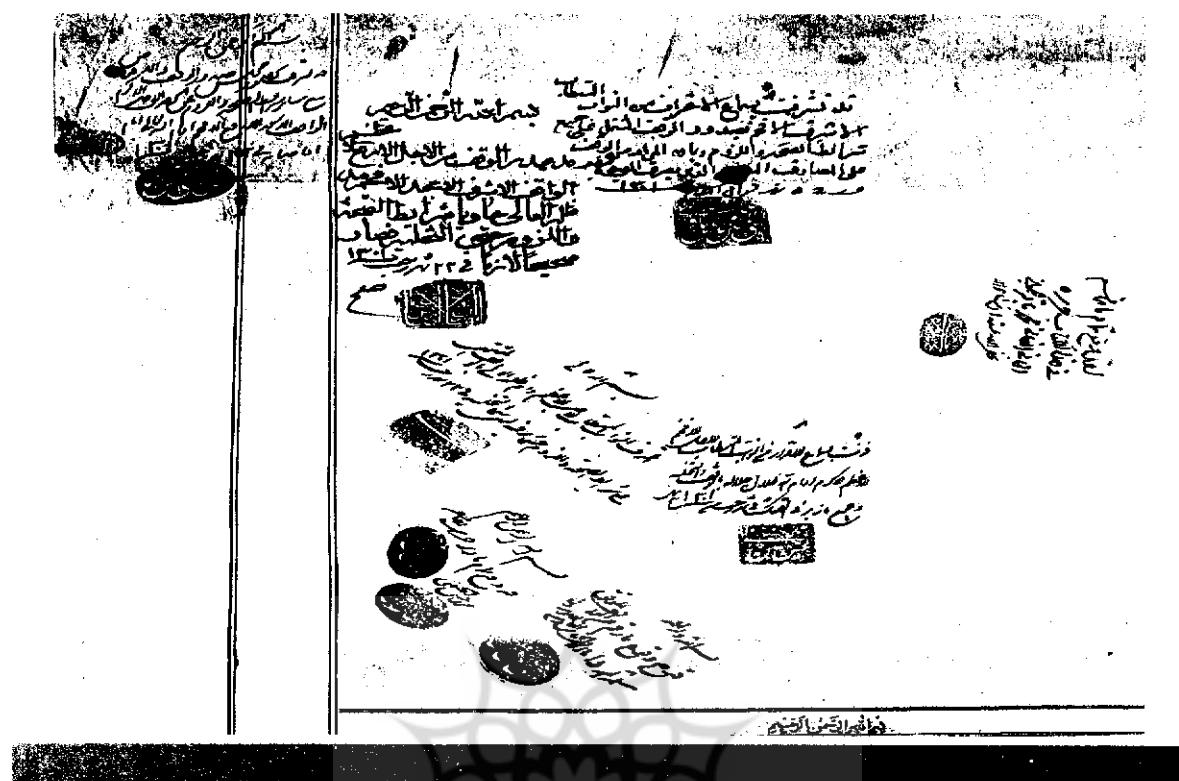
حضرت نعمت‌الله صوری هدایت‌الدوام اشاره به مسجد جامع شیرازی در روایت از این حادث در این مکان گذشت که در برابر چهل سالگی این مسجد و ساریه میراث علیه باشد و این مسجد علیه باشد و در آن قرن داشت و از مساجد دارای فرش رفته باشند و از این دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن مذکور است. در آن قرن داشت که امام رضا علیه السلام از آن دو فرش رفته باشد و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است. از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است و از آن دو فرش یکی از آنها که رفته باشد در قرآن ذکر شده است.

از برای ساکنین و زوار عسرت حاصل بود، حضرت مستطاب اشرف ارفع امنع امجد اسعد والا ناصرالدوله العلية ایران سلطان حمید میرزا - دام اجلاله العالى - بر ذمت همت عالى گماشت که از املاک خويش موقوفه‌اي از برای نهر نجف برقرار فرمайд
که هميشه به منافع آن مجرای نهر معمور و آب از برای ساکنین و زوار مقدور و ميسور باشد.

لهذا وقف مؤيد صحيح شرعى و حبس مخلد صريح ملى نمود -قرية إلى الله تعالى و طلباً لمرضااته بنيل الشواب والامن من عطش القيمة و موقف الحساب - همگى و تمامى موازى نصف مشاع كامل از کل شش دانگ مزرعه و قنات ناصرى واقعه در شهر سلطان آباد عراق راکه فى محلها غنى از تحديد و توصيف است مع جميع ملحقات وكافة منضمات از اراضى ومنابع المياه و مجاري و اشجار و أغراس وغيرها بقدر الحصة الشرعية و العرفية بحيث لا يشتبى شىء بر مصارف مقررة مذبورة ذيل.

و توليت موقوفه را مدام الحياة با خود قرار دادند و نفس نفيس را به دوام و بقاء زندگانی متولى خواستند، و توليت را بعد از خود تفویض فرمودند به اکبر او لاد ذکور خود و مقرر فرمودند اگر اکبر او لاد ذکور ايشان که متولی ثانی است صغیر باشد مدام که صغیر است رتق و فق امور موقوفه مرجع به سرکار شوكت‌مدار عالى آقای سلطان محمدخان - دام مجده العالى - داماد حضرت واقف است که به اطلاع نواب عليه شاهزاده خانم والده خود حلیله حضرت والا به تکاليف مقرره در وقف از برای متولی قيام نماید، و بعد از حصول بلوغ و رشد در متولى به متولى واگذار، و اگر خدای نخواسته اکبر او لاد ذکور مجعون یا به سفاهت مقرون باشد در اين صورت توليت مفوض است به تالي اکبر از او لاد ذکور و هكذا في التالى كالمقدم، و در صورتى که در ميان اولاد بلافضل حضرت والا ذكرى نباشد توليت مفوض است به اکبر او لاد ذکور از ذکور او لاد حضرت والا و هكذا هلم جراً باتقدم بطن اعلى بربطن اسفل، و اگر در ميان مطلق اولاد حضرت واقف حضرت واقف ذکور و ذکور از ذکور نباشد در اين صورت توليت موقوفه مذبورة مفوض به نواب عليه عاليه متعاليه شاهزاده خانم صبيه مرضية حضرت واقف متعلقه سرکار شوكت‌مدار عالى آقای سلطان محمدخان، و بعد از ايشان مفوض است به اکبر او لاد ذکور ايشان و ذکور از ذکور نسلاً بعد نسل

از برای آن مکان باناظر سابق است و هکذا، در عراق مفروض است نظارت به جناب مستطاب شرایع مأب عالی حجه‌الاسلام آقای حاج سید محمد باقر مجتهد عراق - سلمه الله تعالى - که نظر در عمل متولی در رتق و فتق امور موقوفه نماید و تعین ناظر بعد از ایشان شأن ناظر در نجف است و هکذا در هر زمان ناظر بعد از ناظر در عراق باید تعین ناظر در نجف اشرف باشد کائناً من کان. و اما مصارف موقوفه مزبوره در زمان تولیت خود حضرت والا - دامت توفیقاته - مقرر است که همه ساله منافع و مداخل و نماء و حاصل موقوفه را بعد از وضع مایلزم وضعه از مخارج ملکیه و ملکیه بردو سهم متساوی قسمت فرمایند: یک سهم را که عشري کامل است انقاد نجف اشرف دارند که مصروف تعمیر مجرای نهر مزبور گردد بعون الله، و نه عشر دیگر را منوطاً برایه العالی به هر مصرف خیر و بری که در شریعت مطهرة مقدسة نبویه مصطفویه مرغوب و مطلوب دانند برسانند، و متولی بعد از ایشان در هر زمان کائناً من کان در زمان تولیت همه ساله منافع و مداخل و نماء و حاصل موقوفه را بعد از وضع مایلزم وضعه از مخارج ملکیه و ملکیه برده سهم متساوی قسمت نماید، یک عشر را حق التولیة و حق النظارة ناظر در عراق داند و فیمابین خود و ناظر در عراق بالسویه تقسیم نماید، نصف این عشر را خاص و متعلق به خود داند و نصف دیگر این عشر را به ناظر عراق خاص و متعلق داند و یک عشر کامل را حق النظارة ناظر در نجف اشرف دارد و هشت عشر باقی را انقاد نجف اشرف نماید که به نظر ناظر آنجا مصروف خرج تعمیر نهر فرات وغیره - کما قرر فی الوقف - گردد، و ناظر در نجف کائناً من کان از جانب حضرت واقف - زید توفیقاته - مأذون و مختار است که در هر سالی که نهر نجف تعمیر لازم نداشته باشد یا تعمیر لازم کمتر از معادل وجه انفادی باشد در صورت تحقق فرض اول تمام و در صورت تحقق فرض ثانی مازاد از تعمیر نهر را منوطاً بر طلاق محصلین متشربین مشرفین در نجف اشرف و کربلاً معلّى انفاق نماید، و هرگاه صلاح داند به وجه نقد غیر لازم در تعمیر نهر ملکی ابیاع و وقف نماید بر آنچه این موقوفه وقف بر آن شد، چنانکه این موقوفه است - مع ذکر الشروط والقيود وغيرها بلا اختلاف بین الايقافين - و چنانچه نقد غیر لازم در تعمیر نهر در عام واحد کفايت ثمن ابیاع ملکی که منظور ناظر است ننماید از سنین متعدده را حفظ و تنمیه نماید تاکافی گردد، و بر متولی است که حتی الامکان در تکثیر منفعت و آبادی و حفظ عین ملک موقوف مضایقه ننماید و مواظبت کند، و شرط شدکه ملک موقوفه را بیشتر از سه سال به اجاره

